

עלון תורני שבועי בעניני אגדה והלכה אקטואלית

פרשת וארא	היפה:	י-ם:	כ"ש:	ת"א:	ניו יורק:	פריז:	לונדון:	קזבלנקה:	מפטיירין:
	הדלקת נרות:	16:30	16:48	16:45	16:43	17:05	16:05	18:23	18:23
	צאת שבת:	17:43	17:44	17:45	17:47	18:26	17:30	19:33	19:33
ר"ה:	18:20	18:23	18:19	18:23	18:16	18:49	17:49	20:06	כה אמר ה'

דבר ה' זו הלכה

מעובד מתוך ספרי הגרש"ז רווח שליט"א ראש המכון

בישול תה כשבת

כתבו הפוסקים שמותר לערות בשבת מים חמים על קפה כיון שמבשלים את הקפה לפני שהוא נמכר וקיימ"ל "אין בישול אחר בישול"

ונשאלתי מדוע אסור לערות מים חמים על עלי תה כיון שגם הם מבושלים לפי השמועה.

וקודם נבאר את תהליך ייצור התה, והוא: לאחר שמביאים החקלאים את עלי התה שלהם למפעל משהים אותם לייבוש כמה ימים בהתאם לסוג עלי התה. לאחר מכן מייבשים אותם בתנור של 200 מעלות לכעשר דקות ולאחר מכן שמים את העלים לבדים ומכניסים אותם למכשיר כיווץ.

לפי כל זה יוצא שהתה הוא קלוי וא"כ באמת מאי שנא מהקפה שגם הוא קלוי ועליו מתירים לערות רותחים בשבת?.

ונקדים להביא את המחלוקת האם יש בישול אחר קליה בשבת הדנה רבי אליעזר ממיץ בספר היראים [סימן קב] שיש בישול אחר צליה או אפיה וכן דעת הסמ"ג. ואילו דעת הראב"ה שאין בישול אחר צליה ואפיה כשם שאין בישול אחר בישול וכן דעת המרדכי וספר האגודה. ומרן בבת יוסף הביא את מחלוקתם והכריע להקל כדעת הראב"ה וכך כתב בשו"ע [או"ח סימן ש"ה ס"ה] וז"ל "יש מי שאומר שדבר שנאפה או נצלה, אם בישלו אחר כך במשקה רותח יש בו משום בישול ויש מתירים" ע"כ וקיימ"ל כהכלל שכאשר מרן השו"ע מביא ב' דעות בשם "א ההלכה היא כיש בתרא. וא"כ דעת מרן השו"ע להקל כדעת הראב"ה והמרדכי. ועל פי הכרעה זו התירו הפוסקים לערות מים רותחים מכלי ראשון על גבי קפה שחזר כיון שאין בישול אחר קלייה.

והנה בעניינינו כיון שעלי התה עוברים קליה גמורה היה באמת מקום לומר שיהיה מותר לערות עליהם מים רותחים מכלי ראשון, וכפי שהכריע השו"ע. וכבר לפני יותר ממאה ושבעים שנה דן הגאון בעל ה"בני ציון" בשו"ת שלו [סימן יז] בדבר עשיית התה בשבת וכתב שראה שנתנים רותחים מכלי ראשון על התה בשבת והצדיק עצמם שעושים כן כיון ששמעו שעלי התה מתבשלים כבר בסין. וכתב שחקר בדבר ומסקנתו שהתה הוא מגיע בלתי מבושל וע"כ המערים עליו רותחים מכלי ראשון נכשלים באיסור סקילה. והנה דברים אלו [שעלי התה מגיעים בלתי מבושלים] הם לפי מה שביאר בומנו אז אבל כבר ראינו שכיום ישנה קלייה גמורה של עלי התה.

ואמנם הגאון המפורסם רבי יוסף משאש בשו"ת שלו מים חיים [או"ח סימן ק"ח] יצא להצדיק וללמד זכות על המערים מכלי ראשון על עלי התה בשבת וכתב שחקר אצל סוחרי התה שהעלים לאחר לקיטתן מונחים על ססי נחושת מלובנים כדי לבטל חריפות העלים וקיימ"ל כהיש אומרים בתרא שהביא מרן השו"ע שאין בישול אחר אפיה וה"ה צליה וקליה.

וכתב מרן הראש"ל הגר"ע יוסף בכמה מתשובותיו [עין בשו"ת יחוה דעת ח"ב סי' מ"ד אות ג'] שאסור בתכלית לערות מים חמים מכלי ראשון על תה, והחילוק בין תה לקפה שמותר אף ששניהם קלויים, הוא שאת הקפה יש האוכלים כמות שהוא אך התה אף שהוא קלוי אינו ראוי למאומה לפני נתניתו במים.

העולה מכל הנזכר שעלי התה עוברים קלייה גמורה ולמרות זאת אין היתר לערות עליהם מים רותחים מכלי ראשון, כיון שעלי התה מתבצע בהם הבישול רק במגע עם המים וקודם לכן אינם ראויים כלל [וזה החילוק מקפה שכן ראוי לאכילה קודם בישולו במים] וממילא כל מגע של עלי התה עם המים בשבת יש לדנו על פי כללי האסור והמוותר בדיני בישול בשבת.

והעיקר להלכה שהנכון ביותר להכין תמצית תה בכמות מספקת שלא יצטרכו כלל לערות על זה מים חרשים בשבת. אלא אם כן התייבשו המים ואז לכו"ע יהיה שרי לשפוך עליהם מים כיון שהם הושרו לגמרי בחמין. אמנם אם לא הכינו מערב שבת תמצית יש להתיר לערות מים חמים אף שהיד סולדת בהם מכלי שני על התמצית הנמצאת בכלי שלישי.

לגבי שרייה של שקיקי התה בתוך כלי שני יש שכתבו לאסור כיון שאז טעם התה יוצא וא"כ אז נחשב למבושל ויש שהתירו וכתבו הפוסקים האחרונים שנכון להחמיר ולצאת מידי חשש ועל כן יערה מכלי שני על עלי התה שנמצאים בכלי שלישי.

חכמת שלמה

לקח ולימוד מן הפרשה על פי שיעורו של מו"ד הראש"ל הגר"ש צמאר שליט"א רבה של ירושלים

לאחר שקראנו בסיום הפרשה הקודמת את דברי משה אל הקב"ה "למה הרעתה לעם הזה למה זה שלחנני" פותחת הפרשה שלנו בדברי התשובה של הקב"ה למשה "וידבר אלה-ים אל משה ויאמר אליו אני הויה" ידוע שלשון 'דיבור' היא קשה וגם שם 'אלה-ים' הוא שם מידת הדין אם כן מדוע מסיים הפסוק "ויאמר אליו אני הויה" והרי ידוע ש'ויאמר' זה לשון רכה וכן שם 'הויה' הוא שם החסד והרחמים?

פירוש הדבר הוא שלאחר שהקב"ה שלח את משה לדבר אל פרעה ומוה יצא שפרעה רק הכביד את ליבו והקשה עוד יותר על העם את העבודה וכמו שאמר גם תבן לא ינתן לכם" וישראל צעקו במר נפשם על כן משה לא יכל להתאפק ושב אל השם ואמר לו "למה זה שלחנני"? ועל זה ענה לו הקב"ה נכון שהוכבד עליהם העבודה אבל זה היה בשביל ישראל שהשם סיבב שפרעה יכביד את ליבו כדי שהשם יציל אותם וזהו מכיון שהקב"ה רוצה לגאול אותם עכשיו כיון שהם לא יכולים להשאיר במצרים עוד כי אם ישארו במצרים לא יוכלו לעולם לצאת משם כי הם הגיעו למ"ט שערי טומאה ואם היו נשארים עוד במצרים היו נכנסים את שער הנ' של הטומאה שמשם אי אפשר לצאת אך מכיון שנגזר עליהם ארבע מאות שנה וכעת רק עבר רד"ו שנה על כן הכביד עליהם הקב"ה את העבודה באופן שכביכול עברו עליהם גלות של ארבע מאות שנה, ומשום כך נגרם אז לעם ישראל שיעבוד יותר.

וזהו מה שהמשיך ואמר הקב"ה למשה "וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי ושמי הויה לא נודעת" להם "לשם מה אמר לו ואת הקב"ה? ידוע ששם שדי" הוא מלשון גבול כמו שאמר יעקב "ואל שדי יתן לכם רחמים" והביא רש"י בשם המדרש שכונתו מי שאמר לעולם ד"י יאמר ד"י לצרותי, וזה מה שאמר הקב"ה למשה אני גיליתי לאבות שכשיש צרה יש לה גבול וקץ אבל את שם הויה לא גיליתי להם שם הויה זה לא שיש גבול ופורקן לצרה אלא יכולת ראייה שלכתחילה הכל זה רחמים ועל כן כיון שאני גליתי לך במידת רחמים היה לך לראות ולהבין שזה באמת הצלה וחסד ורחמים לעם ישראל

וזהו מה שממשיך על כן ואמר לו "לכן אמר לבני ישראל אני הויה" תאמר להם שהכל רחמים וכן תאמר להם "והוצאתי אתכם ממצרים ואתכם ממצרים ואתכם מעבודתם וגאלתי אתכם" וכו' שאלו הם הארבע לשונות של גאולה ויש לדקדק מהו 'מיתחת' סבלות מצרים" אלא שבזה אמר הקב"ה למשה כנזכר שגם בצער השעבוד נמצאת הגאולה רק שזה מסתתר בסבלות מצרים וכמו אדם שיושב על יד שולחן הרואה מהצד השני רואה רק את מה שלא מוסתר אבל בשביל לראות את מה שמוסתר תחת השולחן צריך להתכופף או להסיר את השולחן

לכן גם גאולתם של ישראל היא מכוסה ומתחת לסבלות של מצרים וזהו על דרך מה שאמרו "עת צרה היא ליעקב וממנה יושיע" שמהצרה עצמה מגיע הישועה, כך גם אנו עכשיו נחזיק באמונה שכל מה שעובר עלינו זה מביא אותנו לגאולתנו ולפדות נפשנו במהרה בימינו אמן

יוצא לאור ע"י 'המכון למצוות התלויות בארץ'

כראשות הגאון רבי שניאור ז. רווח שליט"א.

רבי עקיבא 4 אלעד. טל 03-9030580 פקס 039030891

מייל: b.m@macon.co.il אתר המכון: hamachon.co.il

עורך: הרב יהואל רווח שליט"א.

רבי ישראל אבוחצירא, המוכר בכינוי "הכבא סאלי", נולד בא' בתשרי בשנת ה'תר"ן, בעיר ריסאני שבמחוז תפילאלת שבמרוקו.

אביו היה רבי מסעוד אבוחצירא, בכורו של רבי יעקב אבוחצירא, בעל ה'אביר יעקב', מגדולי חכמי מרוקו בדורות האחרונים. הכבא סאלי היה אחיהם של הרב דוד אבוחצירא ושל הרב יצחק אבוחצירא המכונה "הבבא חאקי".

הוריו, רבי מסעוד, ורעייתו, מרת עישה, שמרו עליו בשמירה יתרה עוד משחר ילדותו. את עריסתו הצמידה אמו הצדקת לקיר בית המדרש, שדברי התורה ייקלטו באוזניו בעודו רך בשנים, ובגיל שש שנים, כיסו הוריו הקדושים את פניו בצעיף בעת יציאתו מן הבית, על מנת שלא ייכשל במראות אסורות.

בילדותו עסק בתורה בשקידה עצומה, עד שהיה בקי בכל מכללי התורה - פשט, רמז, דרוש וסוד. מגיל צעיר הנהיג עצמו בסיגופים: נדר שלא לאכול בשר והיה צם בימי החול. בגיל 16 נתמנה לריש מתיבתא של ישיבת "אביר יעקב" בתפילאלת עיר הולדתו, ולאחר כשנתיים, בהיותו בן 18 בלבד נפטר אביו הגדול רבי מסעוד, והוא נתמנה לכהן כראש הישיבה. בישיבה נתגלה כגדול בתורה, אולם, בעונותיו, הסתיר את גדולתו, ולא פרסם דבר מחידושי.

בגיל שלושים, עם הסתלקות אחיו רבי דוד, מונה רבי ישראל לאב בית דין קהילת תפילאלת ומחוזותיה, מילא את מקום אבותיו בהנהגת הקהילה הקדושה, ומצודתו הייתה פרוסה על כל. בשנת תרפ"א, בהיותו בן שלושים ואחת, עלה בפעם הראשונה לארץ, וקיבלוהו בירושלים בכבוד גדול. 3 שנים שהה בארץ, אך נאלץ לחזור למרוקו בשל המצב הרוחני הקשה ששרר בקהילות היהודיות שם. בשונו, נתבקש לעמוד בראש העדה, לאחר שאחיו, רבי דוד, נהרג בידי פורע ערבי.

בשנת תשכ"ד, לאחר שרוב בניו כבר עלו לארץ, עלה גם רבי ישראל בשנית, כשמאות מלווים אותו בנמל היציאה. בבואו, התיישב בעיר יבנה, בה התגורר חתנו רבי אברהם אבוחצירא, בן אחיו רבי יצחק אבוחצירא זצ"ל, רבה של רמלה. מיבנה עבר לאשקלון, ומשם, בשנת תש"ל, עבר לעיירה נתיבות, אשר זכתה לכינויה "עיר התורה והקדושה" בזכותו.

"הכבא סאלי", אשר נולד לשושלת רבנים, מקובלים ובעלי מופתים, נחשב לאבי התפילה של עם ישראל. ככל שנותיו מסר עצמו עבור עם הקודש, כאב את כאבם צר את צרתם, תמך באביונים ואלמנות, חיתן יתומים ויתומות, ולכולם שימש כאב רחום וחונן. מכל שכבות

הציבור נהרו אליו אלפים ורבבות, ואת כולם קיבל בסבר פנים יפות, כאשר הוא מקרין מלוא אהבתו וברכותיו לכל אחד אחד.

מכל קצויו הארץ פנו אליו בשאלות הלכתיות, וסמכותו ההלכתית נחשבה כשל גדול הדור. גדולי תורה כינוהו "החכם השלם והכולל, הדיין המצוי, ריש מתא וריש מתיבתא".

כמנהיג העדה לא חשש מפני איש, והיה תקיף בהנהגתו. אף המושלים הערבים נהגו בו כבוד ונענו לבקשותיו.

הנהגותיו הקדושות היו לשם דבר. יום-יום, בקיץ ובחורף, היה טובל במקווה, אף אם לעתים היו המים קפואים, והיה צריך לשבור את גזיזי הקרח על מנת לטבול. הטבילה הייתה נעשית בייחודים שונים ובכוונות הקבלה.

בנוסף, לא הרשה למגולחי זקן להתפלל עימו במניינו המצומצם, לאחר שחזר מהמקווה. יום אחר יום הסתפק בשעתיים-שלוש שעות שינה בלבד, הרבה בצומות ובסיגופים, ורוב שעות היום עסק בתורה ובקבלת קהל המבקשים את ברכותיו.

סיפורים לאין ספור מתהלכים על תפילותיו שנשאו פרי בתחומים שונים: אם על חולים קשים שנתרפאו, אם על עקרות שילדו, אם על גזירות קשות שהתבטלו ועוד.

בהיותו בארץ נתפרסם שמו גם בין יהודי אשכנז, ורבים מהם, בתוכם גדולי התורה, נסעו אליו להתבשר מתורתו ולהתברך מתפילותיו. אף הם מספרים סיפורי מופת השזורים סביבו.

לאחר סעודת ההילולא של סבו, ביום כ' בטבת ה'תשמ"ד, חש ברע, והובל לבדיקות בבית החולים. איש לא שיער כי אלו הם ימיו האחרונים. בבית החולים הוחלט לאשפוזו וכל בית ישראל החלו להתפלל לשלומו. בבית החולים ביקש ממלווהו שיאמר את תפילות השבת ושפתיו דובבו אחריו.

במוצאי שבת היו בני המשפחה ליד מיטתו. הכבא סאלי השמיע דברי פרידה וראו כי הוא עושה הכנות להסתלק מן העולם.

ביום ראשון בבוקר, ביום ד' בשבט שנת ה'תשמ"ד, נסתלקה נשמתו לגנוי מרומים. אלפים מכל גונו הציבור ליווהו בדרכו האחרונה, וציונו הפך מוקד תפילה לכלל ישראל.

ספרו "אהבת ישראל" - עוסק בביאורים ובפירושים נפלאים על קכ"ז מצוות הרמזים במצוות "ואהבת לרעך כמוך". (הובא מדבריו במדור מילי דחסידותא)

מילי דחסידות

כתוב בתהילים מזמור כ"ב "למנצח על איילת השחר מזמור לדוד אלי אלי למה עזבתני" חז"ל אומרים ש"איילת השחר" זוהי אסתר המלכה וכאשר נכנסה להיכל בו היה אחשוורוש עברה דרך בית הצלמים ואז הרגישה שהשכינה רוח הקדש עזבת אותה לכן צעקה לה' אלי אלי למה עזבתני

פרק כ"ב בתהילים "למנצח על איילת השחר מזמור לדוד". חז"ל אומרים שאסתר היא "איילת השחר", וכל הפרק הזה הוא פרק שאסתר אמרה.

חז"ל מסבירים שכאשר אסתר נכנסה לאחשוורוש, כתוב "ותלבש אסתר מלכות" וחז"ל אומרים ש"מלכות" היא רוח הקדש. אבל, בדרך הכניסה לאחשוורוש היה בית הצלמים, מקום פסלי עבודה זרה, וכאשר היא עברה בהכרח דרך המקום הטמא הזה היא הרגישה שהשכינה, רוח הקדש, עזבת אותה, לכן צעקה לה' "אלי אלי למה עזבתני". אחר כך חזרה לה רוח הקדש.

יש הרבה מדרשים מה רמז בתוך המלים שהיא צעקה לה' - "אלי אלי למה עזבתני". אחד המדרשים אומר "אלי בים 'אלי' בסיני". לכאורה צריך להבין מה שייך לכאן קריעת ים סוף ומתן תורה בהר סיני? ויש לומר דכתוב במדרש מגילה רבתי שמרדכי היהודי כנס "ב אלף תינוקות של בית רבן, ובמשך שלשה ימים התפללו לה'. ה' שמע ואמר 'מה קול הגדיים האלה?

והנה בקריית ים סוף כתוב "זה אלי ואנוהו". ואמרו חז"ל שהתינוקות אמרו פסוק זה תחילה כיון שהם הכירו את השם ראשונה וכמו שאמרו "תחת התפוח עוררתך" שבמצרים האמהות ילדו את הילדים שלהם "תחת התפוח", בחוץ, בשדה, כדי להבריח את הילדים מגורת פרעה. ה' עשה נס שהארץ נבקעה ויצאו שני עוקצים מהארץ וכל תינוק שנולד שם מתוך עוקץ אחד הוא ינק חלב ומתוך העוקץ השני הוא ינק דבש וזה מה שאומר הפסוק "ויניקוהו דבש מסלע" - וכל ילד ראה לפניו את הקב"ה כדמות בחור "צח ואדום", וגם על הים ה' נתגלה כבחור ועל כן הם הכירוהו תחילה כמו שמכיר את האומן היונק. ועל כן היו מראים באצבע ואומרים: "זה אלי ואנוהו", שהיו מכירים אותו מאז היה אומן אותם.

וזה פירוש "אלי בים" שאסתר מתפללת לה' שיעשה נס בזכות הילדים. ויזכור את זכות הילדים ש"הם הכירוהו תחלה"

מהו "אלי בסיני"? כתוב שה' לא הסכים לתת לנו את התורה בלי שנבטיח לו, ונתן לו ערבון. עד שישראל אמרו "בנינו ערבים לנו", הילדים היו הערבון - בלי הילדים ה' לא היה נותן לנו תורה בכלל. שנאמר "מפי עוללים ויונקים יסדת עזי". ובווהר הקדוש פרשת ויקרא כתב, דהבל תינוקות של בית רבן הוא שמקיים את העולם וזהו "אלי בסיני".

על כן אומרת אסתר שגם עתה בזמן הזה יש כאן י"ב אלף ילדים שצמים ומתפללים וצועקים לה', אם כן "אלי אלי", "אלי בים 'אלי' בסיני", זכור לנו את זכות הילדים, ועשה למענם אם לא למעני והושיעני, כמו שעשית להם נסים וחיו עד שעברו את הים, ואמרו: "זה אלי ואנוהו", וכמו שעשית להם בשעת נתינת התורה שלקחת אותם ערבים, אם כן גם ילדים אלו של היום, יעוררו את הרחמים הרבים להביא את הגאולה. (אהבת ישראל דרוש ה לשבת זכור)

עניין נוסף: כשאסתר נכנסה לאחשוורוש, אחרי שהיא עברה את בית הצלמים והשכינה חזרה לה, כתוב שבאו שלשה מלאכים - כתוב שמלאך אחד הגביה את צוארה, מלאך שני משך עליה חוט של חסד ומלאך שלישי מתח את שרביט הזהב של אחשוורוש עד שהגיע אליה והיא נגעה בקצה השרביט, סימן שהיא מרוצה להכנס והמלך ימלא את הבקשה שלה.

ויש לומר שג' המלאכים הם בזכות ג' האבות: הראשון שעזר לה הוא יצחק אבינו ש"פשט את צוארו על המזבח" שהיה מוכן להקרב ולמסור את נפשו לה' ובזכות זה בא המלאך הראשון והגביה את הצואר של אסתר, שתשא חן בעיני כל רואיה.

המלאך השני שעזר לה ושמשך עליה חוט של חסד הוא בזכות אברהם וכמו שאמר "אם מחוט ועד שרוך נעל" ואמרו חז"ל שבזכות זה יזכו בניו במצות "חוט של תכלת". וכן כתוב בפסוק "תתן אמת ליעקב חסד לאברהם" רואים שאברהם אבינו ע"ה הוא בחינת החסד.

המלאך השלישי שמתח את השרביט של אחשוורוש הוא בזכות יעקב וכמ"ש "ויקל לו יעקב מקל לבנה" וכו' וכן כתוב "כי במקלי עברתי את הירדן הזה" "במקלי" בגימטריא יעקב. יתירה מזו כתוב בוזהר הקדוש: "משה מלגאו, יעקב מלבר" שיש תמיד בתוך יעקב את משה כיון שמשוה הוא הנשמה של יעקב ועל כן גם המטה של משה רבינו נמצא בתוך המקל של יעקב אבינו ובזכות זה בא המלאך השלישי. (אהבת ישראל דרוש ד לפרשת זכור)

מבזילי קו ההלכה

גידול עצמאי של ירק עלי

שאלה:

אני רוצה לגדל בגינה חסה, נענע פטרוזיליה וכדו', לצורכי המשפחה. האם ניתן להכשירם? ואם כן, כיצד? תודה רבה!

תשובה:

שלום וברכה, ככלל, יש לדעת כי יש הבדל מהותי בין חסה או על סלק, לבין תבליני עלים כמו נענע או פטרוזיליה.

כאשר בגידול ביתי אינכם מרססים, והחרקים הם רבים עד מאד [לעיתים גם העלים לא יהיו ראויים לשימוש, מחמת כרסומים של זחלים כמו זחלי עש פרודניה, או דומים לזה].

החרקים נמצאים בכל חלקי העלה, ולעיתים בגידול שני כגון בשמיר או תבליני עלים נוספים, נוצרים כיסים בבסיס גבעול העלה, כאשר בכיסים אלו נחבים חרקים שאוהבים מסתור כמו תריפסים. ובנוסף ניתן למצוא בפרט בשטחים פתוחים ובפרט ללא ריסוס, גם רימות של זבוב המנהרות או מנהן העורקים, הנחבים בתוך האפידרמיס [השכבה העליונה של העלה], כאן כמובן לא יועיל כל שטיפה אלא הסרה פיזית של העלה.

ככלל, כאשר החרקים נמצאים על עלים, יש ביניהם שיורדים בשטיפה רגילה, ויש כאלו אפילו בניעור, [ובשטחים שעברו ריסוס שומני, לעיתים נדבקים גם החרקים שבדרך כלל יורדים בשטיפה או נייעור]. ויש חרקים שאינם יורדים בשטיפה אלא בסיוע של שפשוף, ויש כאמור כאלו שאינם יורדים כלל, מחמת שהם בתוך רקמת העלה.

בעלים גדולים וישרים כגון עלי חסה, ניתן ביתר קלות, לטפל, שזה אומר להשרות את העלה במים עם חומר ניקוי [כגון אמה או סטרילי טבע], ועם ספוג לשפשף היטב משני צידי העלה. ואז מובטח שכל החרקים ירדו, להוציא אלו שברקמת העלה, או שמצאו מסתור, ולכן משלימים באמצעות בדיקה תחת אור של העלה משני צדדיו. מאידך בתבליני עלים שהם קטנים הבדיקה קשה הרבה יותר.

ניתן להיעזר בבדיקה של כל סוג ומין, במה שכתבנו בסדרת הספרים תולעת שני. שם מפורטים הדברים באריכות.

מישג בכשרות

איסור אותו ואת בנו

כתוב בתורה "וְשׂוֹר אוֹ שֶׁה אֹתוֹ וְאֵת בְּנוֹ לֹא תִשְׁחַטּוּ בְיוֹם אֶחָד" מכאן שאסור לשחוט ביום אחד בהמה עם ולדה.

אין איסור זה נוהג אלא בבהמה טהורה בלבד, שנאמר: "וְשׂוֹר אוֹ שֶׁה אֹתוֹ וְאֵת בְּנוֹ לֹא תִשְׁחַטּוּ בְיוֹם אֶחָד", ודרשו: שור, ולא חיה, שה, ולא עופות.

נחלקו התנאים אם איסור זה נוהג אף בזכרים, כשידוע ודאי שזה אביו: חכמים סוברים שאינו נוהג, חנניה סובר שחוששים לזרע האב ר' יהודה סובר שהדבר ספק, והלכה כמותו לפיכך אין שוחטים שניהם ביום אחד, ואם שחט אינו לוקה. אם עבר ושחט לוקה אם ידוע ודאי שהוא ולדה.

אינו לוקה אלא בשחיטת השניה לאחר שנשחטה הראשונה, ואפילו אם שחט אחד את הראשונה, ובא השני ושחט את השניה, לוקה האחרון שנאמר: "לֹא תִשְׁחַטּוּ", לרבות אם שחטו שנים שהאחרון חייב.

השוחט אותו ואת בנו, אף על פי שעבר על איסור, הבשר מותר, אבל יש מהראשונים האוסר את הבשר בו ביום שקנסוהו חכמים כדי שלא יהנה ממעשה איסור.

יום אחד שאמרה תורה, היום הולך אחר הלילה, לפי שנאמר במעשה בראשית: "יוֹם אֶחָד", ונאמר באותו ואת בנו: "יוֹם אֶחָד", מה יום אחד האמור במעשה בראשית, היום הולך אחר הלילה, אף יום אחד האמור באותו ואת בנו, היום הולך אחר הלילה.

מותר לשחוט את המעוברת, אף על פי שבשחיטתו מתיר אותה ואת ולדה, לפי שעובר-ירך-אמו. אך אם יצא העובר חי לאחר שחיטה - והפריס על גבי קרקע, כיון שהוא צריך שחיטה מדבריהם, אין שוחטים אותו ביום אחד, ואם שחט אינו לוקה.

אין איסור אותו ואת בנו נוהג אלא בשחיטה בלבד, אך לא כשהתנבלה אחת מהם.

בארבעה פרקים בשנה צריך המוכר להודיע אם מכר את אמה או את ולדה לשחוט, כדי שימתין הלוקח ולא ישחט עד למחר, לפי שבאותם ימים דרך ישראל לעשות סעודות וסתם הלוקח בהמה אינו לוקח אלא לשוחטה מיד.

אלו הם הימים: (א) ערב יום טוב האחרון של חג, (ב) וערב יום טוב הראשון של פסח, (ג) וערב עצרת, (ד) וערב ראש השנה. ר' יוסי הגלילי מוסיף אף ערב יום הכפורים בגליל.

בשאר ימות השנה אין הלוקח צריך לחשוש שמא נשחטה אמה או ולדה היום, ואינו צריך לשאול אחר זה, ומכל מקום יש אומרים שעל המוכר להודיע אם שחט את אמה או את ולדה היום, או שמכרם בפירוש לשחיטה.

המוכר את האם לחתן ואת הולד לכלה - צריך להודיע, שוודאי ביום אחד הם שוחטים, ואם לא הודיע הרי זה מקח טעות.

בזמננו שעיקר השחיטה לצורך יום טוב הוא קודם יום טוב, וכן בחתן וכלה נוהגים לשחוט יום או יומיים קודם, אינו צריך להודיע, אם מכר בשני ימים, ובמקום שנהוג לשחוט הכל ביום אחד, אם מכר האם לאחד והולד לשני ביום אחד, הרי זה מקח טעות למי שקנה אחרון.

פנת המעבדה בוטנים

הבוטנים נקטפים אחת לשנה בתקופת חודש אלול ומאוחסנים למשך שנה שלמה ולעיתים אף יותר. הבוטנים משווקים הן שלמים עם קליפתם והן ללא קליפה וכן כבטנים שבורים, כמו כן ממששים הבוטנים לתעשייה ולאפיה וכן מייצרים מהם חמאת בוטנים.

הבוטנים בזמן קטיפתם הם בחזקת נקיים. אך בזמן אחסונם עלולים לקבל נגיעות. ככל שהאחסון מתארך גם רמת הנגיעות הולכת וגדלה. מזיקי המחסן השונים פוגעים בבוטנים גם בעודם בקליפתם הקשה וקל וחומר כשהם ללא קליפתם. כל החרקים מותרים סימנים על הימצאותם בפרי, של פירורים, קורים, אבקה ועוד. בבדיקות שנערכו התברר בוטנים שנארוזים לאחר קטיפתם באריוות וואקום התוצרת בדרך כלל נקיה, ורצוי להשתמש בתוצרת זו.

בוטנים בקליפתם הקשה: יש להסיר את הקליפה ולבדוק האם בתוך הקליפה שהוסרה יש את הסימנים הנזכרים וכן יש להתבונן אם על הבוטן יש את הסימנים הנזכרים או סימני כרסום.

בוטנים קלופים: בבוטן קלוף מאוחסן יש חשש גבוה יותר לפגיעה של זחלי עש וחיפושית מחסן למיניהם, ולכן קודם האכילה יש לבדוק כל בוטן מכל צדדיו כנ"ל. בבוטנים קלופים הנמכרים באריוות, יש בתחתית האריוות נשורת של הבוטנים ויש לבדוק בה אם יש בה קורים או פרוורים שאינם מן הבוטנים או חרקים. במידה ונמצאו חרקים יש להקפיד היטב על בדיקת כל בוטן. בנוסף רצוי לבדוק בדיקה פנימית באופן מדרגמי כדי לוודא שאין נגיעות פנימית, במידה ונמצאה נגיעות פנימית יש צורך לפתוח ולבדוק את כל הבוטנים.

בוטנים אמריקאים: כיון שבוטנים אלו הם מצופים על כן קשה לצרכן לבדוק בביתו ומחובתו של ועד הכשרות להבטיח את טיב הבוטנים קודם ציפויים. במידה ואין הצרכן בטוח בטיב התוצרת מן הראוי לעשות בדיקת מדגם של כמה בוטנים על ידי פתיחתם ובדיקתם שהם אכן נקיים, במידה ונמצאת נגיעות אין להשתמש במוצר או לחילופין לפתוח את כל התוצרת ולבודקה. כמו כן יש לבדוק את הבוטנים המצופים בקמח שאין בהם כרסום של חרקי מחסן וכן יש לבדוק בתחתית האריוה של הבוטנים המצופים שאין שאריות של פירורים וכדומה.

בתעשיית הממתקים משמשים הבוטנים רכיב חשוב ועל כן יש לרכוש רק מוצרים בכשרות המקפידה על תוצרת איכותית של בוטנים. אך כיון שקיים גם חשש של חרקי מחסן אחר הייצור ועל כן מן הנכון להתבונן על גבי המוצר ולראות שאין סימנים של כרסום או אכילה, ומן הראוי לפתוח כמה בוטנים ולוודא את מידת הנקיות, ובפרט כאשר הצרכן אינו בטוח בטיב הסחורה.

חמאת בוטנים: הבוטנים לאחר קלייתם עוברים טחינה עד שמתקבל ממרח. לעיתים מוסיפים דבש או שברי בוטנים למוצר הסופי.

חמאת הבוטנים היא בחזקת נקיה ואיננה צריכה בדיקה, גם אותם סוגים המכילים רכיבים שונים כולל שברי בוטנים.

חדקנות שהוצאה מבוטנים